

Utrecht, 22 maart 2021

Reactie VSNU, VH en UAF op de (internet)consultatie over de regeling taalschakeltrajecten van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De VSNU, de VH en het UAF¹ maken graag gebruik van de gelegenheid om het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) te adviseren over het ontwerp Besluit tot wijziging van o.a. het EKB WEB i.v.m. de uitwerking van het taalschakeltraject als opleiding educatie en onderdeel van de onderwijsroute in het inburgeringsstelsel. Wij ondersteunen het uitgangspunt van de onderwijsroute: een landelijk dekkend aanbod van taalschakeltrajecten dat toegang verleent tot reguliere opleidingen in het MBO, HBO en WO. Toegang tot deze opleidingen voor iedereen met een studiewens is een groot goed en een belangrijk onderdeel van een inclusieve samenleving.

Ons beeld is dat de onderwijsinstellingen graag een bijdrage willen leveren aan de onderwijsroute. We constateren echter enkele knelpunten die de uitvoering van deze AMvB in de weg staan. Graag uiten wij onze zorgen en adviseren we u over mogelijke maatregelen die deze obstakels kunnen wegnemen.

Schrap leeftijdsaanduiding 'jonge' uit nota van toelichting

Wij zijn verheugd dat de leeftijdsgrens van 28 jaar geschrapt is uit de onderwijsroute in de Wet Inburgering 2021, waardoor iedere inburgeringsplichtige de onderwijsroute kan volgen. In het verlengde daarvan adviseren we om het woord '(jonge)' in de Nota van toelichting (p. 8) te verwijderen, omdat dit potentieel verwarrend werkt voor gemeenten bij het adviseren over de onderwijsroute.

Eén aanvraag tot diploma-erkenning per onderwijstype

De onderwijsroute is een relatief kostbaar traject, vanwege het aantal uren dat een taalschakeltraject behelst én door de aanvraagprocedure voor de diploma-erkenning. Dit is een grote organisatorische hobbel die door de aanbieders van taalschakeltrajecten

¹ Het UAF is een stichting die zich inzet voor de ontwikkeling van gevluchte studenten en professionals, en voor hun integratie op de Nederlandse arbeidsmarkt. Dat doen we al sinds 1948. We zijn ervan overtuigd dat iedereen die zijn kennis kan benutten, betekenisvol is in Nederland. Daáárom maken we ons daar sterk voor. Met onze kennis en ervaring adviseren en verbinden we vluchtelingen, onderwijsinstellingen, (lokale) overheden en werkgevers.

In de Vereniging van Universiteiten (VSNU) werken de Nederlandse universiteiten samen aan een sterke universitaire sector. In VSNU-verband laten de 14 Nederlandse universiteiten aan de buitenwereld zien hoe zij vormgeven aan hun maatschappelijke taak, formuleren ze gezamenlijke ambities rond wetenschappelijk onderwijs en onderzoek en valorisatie en lobbyen zij voor de randvoorwaarden die nodig zijn om deze ambities te verwezenlijken.

De Vereniging Hogescholen (VH) zet zich dagelijks in voor het beste onderwijs en onderzoek op 36 hogescholen. Samen met onze leden beïnvloeden we de politieke besluitvorming en zijn we een belangrijke gesprekspartner voor maatschappelijke organisaties en overheden.

genomen moet worden. Met betrekking tot de aanvraagprocedure voor diploma-erkenning staat beschreven dat onderwijsinstellingen voor twee verschillende profielen in het HBO en WO twee verschillende aanvragen moeten doen. Eén van de bij ons bekende schakeljaren zou aldus 4 examenreglementen moeten opstellen voor 2 hbo-profielen en 2 wo-profielen, voor een groep van nog geen 20 deelnemers. Bovendien moet er verschil gemaakt worden tussen een Nederlandse of Engelstalige opleiding in het HBO/WO. Dit vergt alles bij elkaar onevenredig veel administratie en regeldruk voor groepen van soms nog geen 10-15 deelnemers.

Wij adviseren daarom het volgende:

- Laat één aanvraag tot diploma-erkenning gelden voor twee profielen. Oftewel: één diploma-erkenning voor twee profielen naar een HBO-opleiding en één diploma-erkenning voor twee profielen naar WO-opleiding.

Maak meer budget vrij voor het realiseren van de onderwijsroute

Wij hebben zorgen over het beschikbare budget van gemeenten voor de inkoop van taalschakeltrajecten. Uit een inventarisatie die wij hebben uitgevoerd onder 19 schakeljaren blijkt dat in studiejaar 2020-2021 in totaal 344 studenten deelnemen aan een van deze schakeljaren; het gaat hierbij om een gemiddelde van 18 leerlingen per groep. De verwachting is dat er volgend jaar 364 studenten deelnemen aan de 19 schakeljaren, waarmee uit wordt gekomen op een gemiddelde van 19 leerlingen per groep. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is het voor onderwijsinstellingen niet rendabel om voor zo'n kleine groep zo'n forse voorinvestering te doen om aan de eisen van diploma-erkenning te voldoen. Te meer omdat de schakeljaren er niet van verzekerd zijn of ze die voorinvestering wel kunnen terugverdienen door uitvoering van de onderwijsroute in opdracht van gemeenten.

Universiteiten en hogescholen hebben deskundigheid omtrent het opstellen van een OER, kwaliteitszorg en kwaliteitsborging van opleidingen binnen het wettelijk kader van de WHW, terwijl de verschillende varianten van de onderwijsroute vallen onder de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Er zijn grote verschillen tussen beide wettelijke kaders. Zo heeft de WEB als doel voor de leerling om startkwalificaties te behalen (van gedetailleerd wettelijk beschreven niveaus) met een mogelijkheid om dat te behalen in ieder afzonderlijk vak. De WHW is daarentegen gericht op het aanbieden van samenhangende onderwijsprogramma's, hele opleidingen, geaccrediteerd door de NVAO. Het zou daarom een significante inspanning van de universiteiten en hogescholen vereisen om de voor de diploma-erkenning noodzakelijke vertaalslagen te maken.

In de nota van toelichting (paragraaf 5: Administratieve lasten en regeldruk) wordt echter maar vier uur berekend voor het kennisnemen van de regelingen, waardoor de totale regeldrukkosten uitkomen op € 10.000,-. Bovenstaande vereist echter veel meer organisatie en levert daarmee forse regeldruk voor onderwijsinstellingen op, zeker ten

opzichte van een relatief kleine groep aan studenten. De administratieve lasten om dit te organiseren zijn veel hoger dan de vier uur kennisneming die in de regeling wordt genoemd. De huidige schakeljaren bevatten immers vaak geen formele OER, eindtermen of een examencommissie, al deze onderdelen zullen dus nog moeten worden opgetuigd, binnen een ander wettelijk kader dan universiteiten en hogescholen gewend zijn.

Wij adviseren daarom het volgende:

- Maak meer budget vrij voor het realiseren van de onderwijsroute in plaats van het gemiddelde budget van 10.000 euro. Het risico bestaat dat gemeenten dit bedrag als maximum aanhouden en partijen zodoende niet bij elkaar komen. Ook het budget voor de andere routes is (erg) krap. Het voorstel om te schuiven met budgetten, zoals minister Koolmees onder meer opperde tijdens het Algemeen overleg Inburgering(swet) op 3 februari, biedt dus geen soelaas.'
- Ontlast de instellingen wat betreft regeldruk en kom ze tegemoet door middel van een subsidie aan de schakeljaren, bijvoorbeeld zoals die nu bestaat vanuit OCW via het UAF voor de huidige schakeljaren. Maak gebruik van hun jarenlange kennis en expertise die belangrijk is voor een soepele doorstroom naar vervolgopleidingen met de nazorg en begeleiding die daarvoor nodig is.

Als er geen oplossing komt voor deze organisatorische en financiële knelpunten zou dit ertoe kunnen leiden dat instellingen geen taalschakeltrajecten zullen aanbieden.

Borg toelating tot vervolgopleiding middels juiste examens

Een andere zorg die leeft is de vraag of de studenten van een taalschakeltraject straks worden toegelaten tot een vervolgopleiding. Omdat de vervolgopleiding bepaalt of taalschakelstudenten al dan niet worden toegelaten, biedt het diploma van een taalschakeltraject daar geen garantie voor. Daarnaast wordt in de ontwerp-AMvB gesteld dat - buiten de onderdelen van de inburgering - alle vakken via instellingsexamens getoetst kunnen worden. Dat is echter niet hoe de praktijk er nu uitziet: Engels wordt bij alle schakeljaren getoetst middels een IELTS-examen en dat is ook wat de vervolgopleidingen vragen. Voor wiskunde (en natuurkunde, scheikunde, biologie) worden ook officiële examens gevraagd als dat vak verplicht is voor een vervolgopleiding. Het gaat dan om de Boswell-examens of het CCVX.

Wij pleiten daarom voor het volgende:

- Om de aansluiting met de vervolgopleidingen te garanderen pleiten we voor een officieel examen Engels en officiële examens voor vereiste maatwerkvakken.

Ondersteun onderwijsinstellingen met handleiding en steunpunt

Onderwijsinstellingen hebben veel vragen over de procedure rond de diplomaerkenning en de praktische uitvoering daarvan. Zij zoeken bijvoorbeeld antwoord op vragen als:

- Hoe kan een onderwijsinstelling vrijstelling verlenen op basis van diploma's die in het buitenland zijn behaald?²
- Komt er een portaal voor diplomaerkenning van DUO en vanaf welk moment kan een onderwijsinstelling daar een aanvraag voor diplomaerkenning doen?

Om duidelijkheid te creëren voor onderwijsinstellingen, adviseren wij het volgende:

- Stel een handleiding beschikbaar die de procedure rond diplomaerkenning verduidelijkt voor onderwijsinstellingen c.q. potentiële aanbieders van schakeljaren.
- Richt een steunpunt in waar onderwijsinstellingen terecht kunnen met hun vragen, zodat zij niet allemaal individueel het wiel uitvinden.

Gezien de aanbestedingen die in sommige gemeenten al openstaan en in andere gemeenten zelfs al gesloten zijn, is het van belang om deze handleiding en dit steunpunt op korte termijn te realiseren. Onderwijsinstellingen zijn zich nu aan het beraden en voorbereiden op het al dan niet aanbieden van de onderwijsroute.

Inventariseer uitvoering onderwijsroute vanaf start

Om te monitoren of de onderwijsroute wordt uitgevoerd zoals bedoeld adviseren wij tevens na een halfjaar een kenschets te geven/kort onderzoek uit te voeren specifiek gericht op de uitvoering van de onderwijsroute. De regeling is vrij complex; door op korte termijn te achterhalen of de uitvoering juist verloopt, kan spoedig worden bijgestuurd waar nodig.

- Laat een kenschets/kortdurend gericht onderzoek meelopen als onderdeel van deze onderwijsroute om na te gaan of de route goed wordt uitgevoerd.

Belangenbehartiging en verbindende factor

Het UAF blijft ook onder de nieuwe wetgeving (in samenspraak met de VSNU en VH) graag de rol vervullen van belangenbehartiger, facilitator en landelijk verbindende factor voor de onderwijsinstellingen die HBO/WO-taalschakeltrajecten aanbieden. Het UAF zorgt voor kennisdeling tussen de schakeljaren o.a. tijdens het jaarlijkse schakeljarenoverleg en behartigt samen met de onderwijskoepels de belangen van de schakeljaren bij ministeries en tijdens consultatierondes als deze. Door de subsidie van het ministerie van OCW faciliteren wij schakeljaren om talentvolle vluchtelingen met een studiewens te begeleiden en klaar te stomen voor een vervolgopleiding. Op deze manier wil het UAF er samen met de ministeries, onderwijskoepels, onderwijsinstellingen en gemeenten voor zorgen dat

² Paragraaf 4.3. in de Nota van toelichting

(hoogopgeleide) vluchtelingen kunnen blijven doorstromen naar een reguliere studie in het MBO, HBO of WO om uiteindelijk een baan te vinden die bij hun kwaliteiten past, zodat zij van betekenis kunnen zijn in en voor de maatschappij. Wij blijven daarom graag in gesprek gaan over de verdere uitwerking van het voorliggende besluit.

Wij hopen u voldoende geïnformeerd te hebben en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Mardjan Seighali
Directeur UAF

Pieter Duisenberg
Voorzitter VSNU

Ron Minnée
Directeur VH

